

VÁŽKY (ODONATA) A UMĚLÉ TŮNĚ V ZAHRADÁCH

Dragonflies (Odonata) and artificial garden ponds

Mieczysław CIEŚŁA

Havířov-Město, Na Důlňáku 1376/8A

Key words: Dragonflies (Odonata), artifial garden ponds

METODIKA A VÝSLEDKY

V rámci výstavby kořenové čističky odpadních vod z rodinného domku v Havířově (číslo mapovacího kvadrátu 6276, nadmořská výška 265 m) jsem za touto nechal vybagrovat ještě dočišťovací nádrž velikosti 10 x 10 m. Vznikla tak tůň „A“. Vzhledem k tomu, že ji brzy osídnila četná populace žab, z popudu místního referátu životního prostředí byla vedle vybagrována další tůň („B“) o velikosti asi 15 x 15 m, která však nemá spojení s kořenovou čistírnou a je tedy méně eutrofní. Třetí tůňka („C“) vznikla při odvodňování sklípku, odkud byla voda stažena do dolní části zahrady do jámy cca 1,5 x 3 m. Hloubka vody ve všech tůňkách v průběhu roku kolísá kolem 50 cm. Všechny tůně byly postupně kolonizovány různými vážkami, některé zde krátkodobě pobývaly, jiné se zde i rozmnožovaly. Za zmínku stojí, že v malé tůni „C“ bylo v roce 2003 nalezeno nejméně 20 svleček šídla modrého (*Aeshna cyanea*). V roce 2003 v létě tůně „B“ a „C“ úplně vyschly, což se zdálo pro vážky osudné, ale jak se ukázalo, nebylo tomu tak. Sucho příznivě zapůsobilo tím, že vyhynuly zdejší ryby, které se zde dostaly přičiněním sousedů a povodně v r. 1997, a také se na čas odstěhovaly ondatry, které devastovaly vodní rostliny. Rok 2004 byl pak překvapivý tím, že v tůni „B“ byly nalezeny exuvie a pak i líhnoucí se jedinci šídla rákosního (*Aeshna affinis*). V druhé polovině léta pak byli nad tůní, která mezitím zase úplně vyschla, pozorováni samečci této vážky, hájící si toto teritorium, i když bylo bez vody. V tůni „C“ byly zjištěny exuvie a čerstvá samice druhu *Somatochlora flavomaculata*. Koncem srpna 2004 byl nad tůní „A“, kde se udržela voda, spatřen sameček rodu *Sympetrum* odlišného zbarvení a chování než u ostatních druhů rodu *Sympetrum* (kroužil totiž nad tůní). Byl odchycen a určen jako vážka jižní (*Sympetrum meridionale*). Za několik hodin pak byla na stejně tůni odchycena i samice téhož druhu.

Dále shrnuji zjištěné výsledky o potvrzených druzích na vybudovaných tůních v letech 2002 - 2004:

- Vážky, které se na sledované lokalitě pravidelně či sporadicky rozmnožovaly:

Aeshna affinis, Aeshna cyanea, Anax imperator, Coenagrion puella, Enallagma cyathigerum, Erythromma najas, Ischnura elegans, Lestes barbarus, Lestes sponsa, Lestes viridis, Libellula depresa, Orthetrum cancellatum, Pyrrhosoma nymphula, Somatochlora flavomaculata, Sympetrum flaveolum, Sympetrum sanguineum, Sympetrum striolatum a Sympetrum vulgatum (celkem 18 druhů).

- Sporadicky se vyskytující druhy:

Calopteryx splendens, Calopteryx virgo, Cordulia aenea, Crocothemis erythraea, Ischnura pumilio, Lestes virens, Libellula quadrimaculata, Orthetrum albistylum, Sympecma fusca, Sympetrum danae a Sympetrum meridionale (celkem 11 druhů).

ZÁVĚR

Ve třech zahradních tůnících v Havířově (faunistický kvadrát 6276, nadmořská výška 265 m) bylo v letech 2003 - 2004 zjištěno celkem 29 druhů vážek, z toho 18 druhů je běžných, dalších 11 druhů zde bylo zjištěno vzácně nebo zcela ojediněle. Z výše uvedeného seznamu je zřejmé, že pro rozmnožování a šíření vážek mohou být významné i různé umělé tůňky v zahradách, což neplatí jen pro běžné druhy, neboť se zde mohou objevit i druhy vzácnější; k těm patří ze zjištěných *Crocothemis erythraea*, *Lestes virens*, *Orthetrum albistylum*, *Somatochlora flavomaculata*, *Sympecma fusca* a *Sympetrum meridionale*.

SUMMARY

Dragonflies (Odonata) and artificial garden ponds

The list of observed dragonflies (Odonata) in three new artificially constructed garden pools (locality Havířov, mapping square 6276, 265 m above sea level; area of pools: 10 x 10 m, 15 x 15 m and 1,5 x 3 m) is given in this article. During years 2002-2004 there were found following species:

- autochthonous species with successful breeding (18 species totally): *Aeshna affinis*, *Aeshna cyanea*, *Anax imperator*, *Coenagrion puella*, *Enallagma cyathigerum*, *Erythromma najas*, *Ischnura elegans*, *Lestes barbarus*, *Lestes sponsa*, *Lestes viridis*, *Libellula depresa*, *Orthetrum cancellatum*, *Pyrrhosoma nymphula*, *Somatochlora flavomaculata*, *Sympetrum flaveolum*, *Sympetrum sanguineum*, *Sympetrum striolatum* and *Sympetrum vulgatum*
- allochthonous species (sporadic occurrence of imagos, no larvae were found), 11 species totally:
Calopteryx splendens, *Calopteryx virgo*, *Cordulia aenea*, *Crocothemis erythraea*, *Ischnura pumilio*, *Lestes virens*, *Libellula quadrimaculata*, *Orthetrum albistylum*, *Sympecma fusca*, *Sympetrum danae* and *Sympetrum meridionale*.